

MUSA UTOPICA

Sing Afrika, Sing! zet kerk op zijn kop

(recensie)

Afgelopen zondag was een bomvolle Antoniuskerk in Musselkanaal getuige van het debuut van Musa Utopica, het spiksplinternieuwe koor van stichting Musa, onder leiding van dirigent Chris Holman. Tenminste 350 aanwezigen genoten van een wervelend totaalprogramma met zang, dans en percussie.

Stichting Musa had zich geen mooiere dag kunnen wensen voor het debuut van *Sing, Afrika Sing*, de veelbelovende titel van een zeer afwisselend en theateraal programma. Na een "opwarmconcert" (op eerste paasdag, waar het publiek in de basiliek van Oosterhout in extase werd gebracht) werd op 1 mei de eerste thuiswedstrijd van dit nieuwe koor gespeeld. Onder een stralende zon startte het concert al buiten de kerk waar koorzangers, dansers en trommelaars het binnenkomende publiek reeds in de stemming brachten. Met het ingetogen *Alta trinita beata* (een processielied uit de 14^e eeuw) en het verstillende *Totus Tuus* (van de Poolse componist Górecki) werd een sfeer neergezet met momenten waarin je een speld kon horen vallen. Groot was de entree daarna van de Afrikaanse dans- en percussiegroep met leden van Yamo Yamo. Deze naam is ontleend aan een kreet om werkers aan te moedigen. De Afrikaanse jongens en meisjes, allen afkomstig uit de Ivoorkust, waren een bron van energie. De Afrikaanse cultuur werd kleurrijk uitgedragen. Er werd gedanst, gelachen, en gezongen waarbij de doorgaans introverte concertbezoekers zich even geen raad wisten: ze werden al gauw aangemoedigd (Yamo Yamo....) om uit hun banken naar voren te komen en zich rondom muziek, dans en zang te scharen. Er werd uitzinnig meegeklapt en gezongen. Naast de solo optredens van Yamo Yamo, die hierbij gebruik maakten van de totale ruimte van de kerk, werd er volop samen gemusiceerd door

het koor en Yamo Yamo. Eén van de hoogtepunten van het programma was de *Misa Luba*. Dit is een traditionele latijnse mis door pater Guido Haazen bewerkt in Congo-stijl. Koorlid Tekke Withaar zong met zijn heldere tenorstem de solopartijen op overtuigende wijze.

De opzet van het programma is geslaagd: stichting Musa kan terugkijken op een zeer geslaagd concert waarin het de naam van het nieuwe koor Musa Utopica zeker heeft waargemaakt: mogelijk maken wat onmogelijk lijkt, de uitdaging aangaan en zorgen voor een verbinding. Een verbinding van verschillende culturen maar ook een verbinding van musicerenden met het publiek. Voorwaar een prestatie!

MEDEDELINGEN:

- Op zondag 26 juni zal er een speciale repetitie plaatsvinden voor de mannenstemmen van het projectkoor. De volgende koorstukken zullen dan behandeld worden:
Olim lacus colueram(12) / *Ego sum abbas*(13) / *in taberna quando sumus*(14).
Aanvang 14.00 uur.
- Zaterdagavond 9 juli zal het geld dat er is opgehaald voor Dorus Wubbels aan hem overhandigd worden. In de volgende nieuwsbrief meer hierover.
- Op de achterkant van deze nieuwsbrief staat deel 3 beschreven ten aanzien van de stemvorming.
- Op onderstaande link staat o.a. de Deutsche Messe.
<http://koten.sakura.ne.jp/choir/sound/14schubert/>

Stichting MUSA
Correspondentieadres:
H.A.B. Kamerink
Antwoordnummer 13601
9580 WB MUSSELKANAAL
Tel.: 0599-354673/0620795033
Fax: 0599-852727
E-mail: kamerink17@ziggo.nl
www.stichtingmusa.eu
Rekeningnummer: 3017.26.086
BIC: RABONL2U
IBAN: NL72 RABO 0301 7260 86

-Ademhaling (3)-

Het aanzetten van de toon.

Twee *Musa's* geleden heb ik al beloofd om iets meer te vertellen over het *aanzetten* van de toon. Dit komt *na* het moment van het vasthouden van de lucht, de tweede fase van de ademhaling. Zelf gebruik ik liever het woord *aanzet* dan *inzet* omdat *aanzet* veel meer inhoudt dan alleen maar *inzetten*. *Aanzet* is eigenlijk *dat moment in de klankvorming dat de op het middenrif rustende luchtstroom de stembanden in trilling brengt en via het harde gehemelte naar de resonatoren gaat*. Strikt genomen spreken we dus over de derde fase van de ademhaling. Wat nu van belang is, is de overgang van fase twee (het vasthouden) naar fase drie (het aanzetten). Het geheim zit hem in hoe de adem vastgehouden wordt en hoe hij losgelaten wordt. Het kan op twee manieren: goed of fout. In *vijf oefeningen* (die we ook in de praktijk zullen brengen) zal ik dit duidelijk maken:

A. De foute manier.

1. Adem op de juiste manier in. Breng je tong naar achter in je mond, bovenin. Probeer nu geluid te geven. Het geluid dat nu ontstaat, is een lelijke keelklank, de *knödel*, die niet geschikt is voor het zingen. Dit komt door de opgetrokken tong en doordat het zachte gehemelte de lucht niet naar de resonatoren brengt (het gaat niet klinken).
2. Adem op de juiste manier in. Stoot de lucht nu regelrecht vanuit de luchtpijp naar de mond. Er ontstaat weer een klank die niet thuishoort in een koor en slecht is voor de stem. De ruis die je hoort is het suizen van niet gebruikte, *wilde*, lucht. De toon is onjuist aangezet. (*Geaspireerde steminzet*).
3. Adem op de juiste manier in, hou de adem vast met een gespannen keel. In gedachten zing je de gewenste toon om hem in het harde gehemelte terecht te laten komen. Plotseling breng je de luchtkolom in beweging, met kracht, vanuit de keel, de *glottis*. De toon begint nu met een harde slag, een soort knal, net als bij het hoesten. Deze *harde* steminzet noemen we de *glottisslag*.

B. De goede manier.

4. Adem op de juiste manier in. Hou de adem vast waarbij je de keel ontspant. In gedachten zing je de gewenste toon, weer om hem in het harde gehemelte terecht te laten komen. Daarna laat je de toon ontstaan, zonder *glottisslag*, met een *aanzet* vanuit het middenrif. Dankzij de juiste toonvorming zal nu een beheerste zangtoon ontstaan.
5. Adem op de juiste manier in. Breng echter bij het inademen de keelopening in geeuwstand (gapen), houd een ogenblik de adem vast en laat daarna met een ontspannen keel en onder controle van het middenrif de lucht vrij in het "masker", je

hoofdholtes, tot klinken komen. Er ontstaat een fraaie, vaste, gedragen toon met een strak karakter. Deze *zachte* steminzet noemen we de *kopstem*.

Tot zover de informatie over *ademhaling*. In dit derde en laatste artikel over stemvorming wil ik nog iets vertellen over twee andere belangrijke aspecten van de stemvorming:

-Resonans en Embouchure-

"Elk vogeltje zingt zoals het gebekt is"

Als je zingt trilt er van alles mee in je lichaam. Elk lichaam is anders gebouwd, daarom klinkt elk lichaam anders. Zo is er ook geen viool, gitaar of piano die hetzelfde klinkt. Als je zingt, met andere woorden als de luchtkolom die via je stembanden het harde gehemelte bereikt en de holtes in je lichaam tot trilling brengt, voel je op verschillende plaatsen in je lichaam spanning. De trilgebieden van de verschillende klinkers hebben hun eigen plaats in het lichaam. We noemen dit *resonans*. Je lichaam is de klankkast van het instrument, je stem (...).

De klinkers ontstaan door de beweging en de plaats, houding van de (onder)kaak, de tong en de lippen. Dit heet *embouchure*.

- Uitgangspunt van alle klank is de **A**. Alles moet zo groot mogelijk zijn. De onderkaak naar achteren open laten vallen. De tong plat over de ondertanden met het puntje tegen de onderlip.
- De **O** en de **OE** zijn *door de lippen veranderde A's*. De kaak blijft bij de **O** onveranderd, ook de tong. Bij de **OE** worden de lippen nog iets kleiner rond en gaat de kaak iets omhoog.
- De **E** en de **IE** zijn *A's die door de tong worden veranderd*. De tong maakt uit de **A** een **E** (tong naar boven) en uit de **E** een **IE** (tong tegen gehemelte). Daarna maken de lippen uit de **IE** een **U** (lippen tuiten) en de tong uit de **U** een **OE** (tong laten zakken).

Plaats van de *resonans* in het lichaam:

- **IE** in het hoofd
- **E** in mond en Hals
- **A** bovenkant borstkas/sleutelbeen
- **O** midden in de borstkas
- **OE** onder in de borstkas/buik

Sommigen spreken van *registerovergang*.

Eigenlijk is dat onjuist. Men bedoelt: *wijziging van resonansplaatsing*. Een zanger moet leren de hoge en lage tonen geleidelijk te mengen, de resonans wordt *geëgaliseerd*.

Tot slot nog een belangrijke tip: probeer nooit vanuit je keel te zingen: je zingt niet met je stem of je keel, maar vanuit het *embouchure* en de *klankvoorstelling*!

Chris Holman